

LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

WIENER
SÄNGER
KNABEN

BEČKI DJEČACI

Dirigent: Manolo Cagnin

30. siječnja 2016., u 19 i 30

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

PROGRAM

Bella Italia

Antonio Vivaldi: *Gloria* iz *Glorije* u D-duru, RV 589

Tomás Luis de Victoria: *Tenebrae factae sunt*
(Nastupi tama), motet iz *Officium hebdomadae sanctae*
(Službe u Velikom tjednu)

Luigi Cherubini: *Ave Maria*

Wolfgang Amadeus Mozart:
Dir, Seele des Weltalls (*Tebi, dušo svemira*),
zbor iz istoimene kantate K. 429 (468a)

Gioachino Rossini: *Duetto buffo per due gatti*
(Komični duet dviju mačaka)

Gioachino Rossini: *La carità* (Ljubav)
iz *Trois chœurs religieux*
(Tri pobožne zborske pjesme),

Pietro Mascagni: *Regina Coeli, laetare...*
Innegiamo, il Signor non è morto
Uskrsna himna iz opere *Cavalleria rusticana*

Giuseppe Verdi: *Va, pensiero, sull'ali dorate*
(Pođi, misli na pozlaćenim krilima),
Zbor Židova iz opere *Nabucco*

Franz Schubert: *Der Gondelfahrer* (Gondolijer), D 809, op. 28

Giuseppe Rachel: *A Diosa, non potho reposare* (Božici, ne mogu otpočinuti)

Eduardo Di Capua / Emanuele Alfredo Mazzucchi:
O sole mio (Sunce moje)

PROGRAM

Čileanska tradicionalna (obradio Alejandro Bianchi):
Yo vendo unos ojos negros (Ja prodajem crne oči)

Indijska duhovna tradicionalna
(obradio Gerald Wirth): *Jog.wa* (Milost)

Henry Mancini (obradio Jay Althuse):
The Pink Panther

Ennio Morricone (obradila Audrey Snyder):
Nella fantasia (U mašti)
iz filma *The Mission* (Misija)

Domenico Modugno: *Volare: Nel blu dipinto di blu*
(Letjeti po plavo obojenome plavetnilu)

Josef Strauss (obradio Gerald Wirth):
Auf Ferienreisen (Na ferijama)

Johann Strauss ml. (obradio Gerald Wirth):
An der schönen blauen Donau
(Na lijepom plavom Dunavu), op. 314

Josef Strauss (obradio Gerald Wirth):
Matrosenpolka (Mornarska polka)

Johann Strauss ml. (obradio Uwe Theimer):
Wo die Zitronen blüh'n
(Gdje limuni cvatu), op. 364

Nakon koncerta s umjetnicima će razgovarati Dina Puhovski.
U zabavnom programu s plesom izvlačenje nagrada
za pretplatnike ciklusa *Lisinski subotom*.

Dječaci su pjevali na bečkom dvoru još od 14. stoljeća. Godine 1498. car Svetog Rimskog Carstva, Maksimilijan I., premjestio je svoj dvor i svoje glazbenike u Beč. Tada je dao upute da šest dječaka pjevača mora biti među dvorskim glazbenicima. Dječaci su došli iz različitih dijelova Svetog Rimskog Carstva: iz Nizozemske, Italije, Njemačke i Austrije. Povjesničari su utvrdili tu 1498. godinu kao godinu osnutka Carske kapele bečkog dvora (*Hofmusikkapelle*), odnosno kao godinu osnutka Bečkih dječaka. Sve do 1918. zbor je pjevao isključivo za potrebe carskog dvora, na misama, koncertima, u privatnim i javnim službenim prilikama. Glazbenici kao što su Heinrich Isaac, Heinrich Ignaz Franz Biber, Johann Joseph Fux, Wolfgang Amadeus Mozart, Antonio Caldara, Antonio Salieri, Christoph Willibald Gluck i Anton Bruckner, radili su za zborom. Skladatelji Jacobus Gallus i Franz Schubert i sami su bili članovi toga zbora. Braća Joseph i Michael Haydn bili su članovi zbora katedrale sv. Stjepana u Beču i često pjevali s carskim dječaćkim zborom. Godine 1918., nakon raspada Habsburškog Carstva, austrijska vlada preuzela je dvorsku operu, orkestar i odrasle pjevače, ali ne i dječaćki zbor. Josef Schitt, koji je postao dekanom Carske kapele 1921., pretvorio je zbor Bečkih dječaka u privatnu ustanovu. Bivši dvorski dječaćki zbor pretvorio se u danas poznati zbor Bečki dječaci (*Wiener Sängerknaben*); carska uniforma zamijenjena je mornarskim odijelcem, koje je onda bilo u modi. Nije, međutim, bilo dovoljno novca za uzdržavanje dječaka pa je zbor od 1926. počeo održavati i koncerte izvan kapele, izvodeći motete, svjetovne skladbe i – prema željama samih dječaka – dječće opere. Rezultat je bio sjajan. U samo godinu dana zbor je nastupio u Berlinu (gdje im je dirigirao Erich Kleiber), u Pragu i Zürichu. Usljedile su Atena i Riga (1928.), Španjolska, Francuska, Danska, Norveška i Švedska (1929.), Sjedinjene Američke Države (1932.), Australija (1935.) i Južna Amerika (1936.). Od 1926. zbor je bio na više od tisuću turneja, u više od sto zemalja. Danas zbor ima sto pjevača koji dolaze iz trideset zemalja, u dobi od deset do četrnaest godina; podijeljeni su u četiri skupine (Bruckner, Haydn, Mozart i Schubert). Zajedno ta četiri manja zbora godišnje prirede oko tristo koncerata, pred gotovo pola milijuna ljudi u publici. Svaka skupina provede od sedam do jedanaest tjedana školske godine na turneji, posjećujući gotovo sve europske zemlje i gostujući često u Aziji, Australiji i Americi. S članovima Bečke filharmonije i muškim dijelom Zbora Bečke državne opere, Bečki dječaci održavaju i tradiciju glazbenika bečkog dvora: kao *Hofmusikkapelle* nastupaju na nedjeljnoj misi u bečkoj Carskoj kapeli, kao što se to činilo i davne 1498. Godine 2012. zbor je prvi put sudjelovao na Novogodišnjem koncertu Bečke filharmonije, pod ravnanjem Marissa Jansonsa. Repertoar zbora uključuje djela od srednjovjekovne do suvremene i eksperimentalne glazbe. Moteti i pjesme za dječaćki zbor čine srž njihova repertoara koji izvode na turnejama, kao i posebne obrade za taj zbor, a obuhvaćaju najviše glazbu Beča, valcere i polke

Lannera i Straussa. I zbor i Carska kapela imaju dugu tradiciju naručivanja novih djela, još od carskih vremena, kad su skladatelji poput Mozarta, Haydna ili Brucknera pisali za taj ansambl. Austrijski skladatelji Heinz Kratochwil, Balduin Sulzer, Wolfram Wagner i Gerald Wirth pisali su za današnje dječake. Benjamin Britten napisao je vodvilj koji bi se mogao izvoditi na turnejama, a australijska skladateljica Elena Kats-Chernin napisala je za njih glazbeno-scensko djelo *Land of Sweeping Plains*. Bečki dječaci izvode velika zborna i simfonijska djela, katkad kao dio *Hofmusikkapele*, a katkad s drugim orkestrima i muškim zborovima. Članovi zbora redovito na različitim izvedbama drugih ansambala pjevaju solističke dionice, poput onih u *Chichesterskim psalmima* Leonarda Bernsteina. U novije doba često nastupaju s Bečkom filharmonijom, Bečkim simfonijskim orkestrom, Londonskom filharmonijom, Statskapelle Berlin, Filharmonijom iz Osla i Simfonijskim orkestrom iz Pittsburgha. U posljednjem desetljeću nastupali su pod ravnanjem Pierrea Bouleza, Nikolausa Harnoncourta, Marissa Jansonsa, Zubina Mehte, Marca Minkowskog, Riccarda Mutija, Kenta Nagana, Seijija Ozawe, Christiana Thielemanna, Franza Welser-Mösta i Simone Young. Zbor je također sudjelovao u opernim izvedbama u Bečkoj državnoj operi, Bečkoj Volksoperi i na Festivalu u Salzburgu. Članovi se pojavljuju kao tri dječaka u Mozartovoj *Čarobnoj fruli*.

Na večerašnjem zagrebačkom koncertu pjeva zbor *Bruckner*, skupina koju vodi zborovođa **Manolo Cagnin**, talijanski zbarski dirigent koji je studirao zbarsku glazbu, dirigiranje i kompoziciju na konzervatorijima u Veneciji i Milanu. Studije je dovršio u Leipzigu kod Kurta Masura i Fabija Luisija. Bio je asistent Georga Christopha Billera, umjetničkog ravnatelja tamošnjeg *Thomanerchora*. Godine 2007. predvodio je Gewandhaus orkestar u produkciji *La Tragédie de Carmen*. Godine 2008. dolazi na mjesto dirigenta jednog od četiriju zborova Bečkih dječaka. Priprema dječake za mise u *Hofmusikkapelli* i za nastupe u Bečkoj državnoj operi. Također ih priprema i za audio i video snimanja te za koncerte u Beču i drugdje. Manolo Cagnin smatra da je posebno važno prenijeti svoje osjećaje publici. „Glazba je dar. Kao glazbenici, moramo podijeliti taj dar s publikom.“ Manolo Cagnin uživa u radu s dječacima. „U njima je toliko karaktera i duha. To se čuje kad pripremamo glazbu. Djeca uče od mene, ali i ja učim od njih.“ Zbor je Manolo Cagnin predvodio na nastupima u Vijetnamu, Kini, Singapuru, Irskoj, Italiji, Španjolskoj, Njemačkoj, Australiji, Novom Zelandu, Kanadi, Čileu i Brazilu.

Program naziva *Bella Italia* vodi nas u Italiju, kolijevku glazbe, koja je od srednjeg vijeka bila plodno tlo za razvoj mnogih novih glazbenih vrsta i žanrova. Od srednjovjekovnih svjetovnih *ballata* ili duhovnih lauda, renesansnog madrigala pa do najzanimljivijeg glazbenog proizvoda baroka, opere, i mnogih instrumentalnih i vokalnih vrsta, od sonate, koncerta, simfonije, do kantate i oratorija, sve je to nastajalo u Italiji, gdje se razvila i notacija i izvodilaštvo i glazbena učilišta, svjetovna i crkvena. *Bella Italia* nadahnuće je bila i sama po sebi: šarm, otvorenost, muzikalnost i sveprisutna glazba, na javnim i privatnim svečanostima... Sve je to ostavljalo snažan dojam na strane posjetitelje, diplomate, kroničare i povjesničare, svjedoke vremena. Glazbeni oblici Italije prelazili su granice Apeninskog poluotoka, a talijanski skladatelji, pjevači i instrumentalisti često su se nastanjivali u drugim velikim gradovima i dvorovima Europe i puštali ondje talijansko glazbeno korijenje.

Jedna zanimljiva pojava, uz postojanje crkvenih kapela, i svjetovnih glazbenih konzervatorija, od kojih su najpoznatiji oni u Napulju i Palermu, bile su odgojno-obrazovne ustanove u Veneciji, zapravo sirotišta, *ospedali*, kako su ih zvali, u kojima su živjele i učile venecijanske djevojke, siročad, često izvanbračne kćeri venecijanskih plemićkih i bogataških obitelji. Muziciranje tih djevojaka, šticeñica *ospedalea*, bilo je na cijeni. Njihove koncerte mogli su slušati samo uzvanici, aristokrati i strani diplomati. Djevojke su svirale i pjevale odvojene pregradom, pobuđujući znatiželju, a često i nevjericu, zbog visoke razine profesionalnosti i umijeća, za koje je primjerice Rousseau, nakon posjeta Ospedaleu della Pietà, napisao da mu "nema ravna u Italiji, a možda ni u cijelom svijetu". Što bi tek bio napisao da je bio ondje tijekom njezina najsajnijeg razdoblja (a *scuola* je posjetio šezdesetih godina 18. st.), kad je šticeñice Ospedalea podučavao sam "Prete Rosso", veliki majstor violine, veliki skladatelj **Antonio Vivaldi** (1678. - 1741.)! Na mjestima učitelja glazbe bili su ugledni skladatelji i instrumentalisti i prije Vivaldija, ali je Vivaldi, koji je u Ospedaleu della Pietà djelovao s prekidima od 1703. do 1740., sigurno najslavniji među njima. Za djevojke u zboru i orkestru, kao i za solistice, Vivaldi, isprva kao *maestro di violino*, a poslije i na višoj dužnosti *maestra de' concerti*, piše brojne instrumentalne i vokalno-instrumentalne, poglavito sakralne skladbe. Među potonjima, jedna od najpoznatijih je **Gloria u D-duru** RV 589. Ne zna se točno kad ju je napisao, ali gotovo je sigurno da ju je napisao za Ospedale, kao i druge dvije *Glorije* o kojima imamo traga, RV 588, koja je sačuvana, i RV 590, o kojoj ostaje samo zapis, ali su note izgubljene. *Gloria* RV 588 prethodnica je popularne *Glorije* RV 589, dok je objema prethodila skladba nešto starijeg Vivaldijeva suvremenika, skladatelja crkvene glazbe, Giovannija Marije Ruggierija. Vivaldi preuzima neke motive i skladateljske postupke iz Ruggierijeve *Glorije u D-duru*, ali sadržaj je modificiran u prepoznatljivom Vivaldijevu stilu, koji u pojedinim staccima, kromatikom i harmonijskim bogatstvom nagoviješta stil kasnog talijanskog baroka.

Iz prvih triju stavaka očituju se neke od njegovih osnovnih stilskih karakteristika i neka omiljena skladateljska sredstva. Primjerice, način na koji razvija oktavni skok u prvom stavku *Gloria in excelsis Deo* i daje mu vivaldijevski ritamski impuls. Ili u sljedećem, po raspoloženju kontrastnom stavku, gdje u sporom tempu razvija neobične harmonijske progresije i modulacije, ostajući razigraniji i kompliciraniji u instrumentalnoj orkestralnoj pratnji, a jednostavniji u vođenju zbornih dionica, koje u jednostavnoj polaganoj polifoniji odražavaju riječi *Et in terra pax hominibus* (I na zemlji mir ljudima...). Treći stavak, *Laudamus te*, za dva solistička soprana, harmonijski je još neobičniji i naoko pun nepravilnosti, s početnom *ritornellom* koji traje neobičnih sedamnaest taktova, uvodeći u ukrašene vokalne linije koje se ulančavaju, s prepoznatljivim nizovima zaostajalica. Vivaldijeva *Gloria* jedno je od najprisutnijih njegovih djela na repertoaru, od amaterskih izvedbi do povijesno obaviještenih, u kojima se pokušavaju oživjeti onakve izvedbe kakve su mogle biti u Ospedaleu della Pietà u 18. stoljeću u Veneciji.

Jedna od najduhovnijih osoba povijesti glazbe svakako je **Tomás Luis de Victoria** (1548. - 1611.). Kao i mnogi drugi skladatelji, i on je glazbenički put počeo kao pjevač. Zbog izvrsnosti koju je zarana pokazivao, pjevajući u katedralnoj kapeli u rodnoj Avili, poslan je na daljnje studije u Rim, gdje se za svećeničko zvanje pripremao u jezuitskom Kolegiju Germanicum. U Rimu provodi središnjih dvadeset godina života. Pretpostavlja se da se upisao na Kolegij kao osamnaestogodišnjak, a ostao je u Rimu do 1585., kad se vraća u Španjolsku. U Rimu je vrlo aktivan i djeluje na različitim mjestima. Isprva je nekoliko godina primarno pjevač, no uskoro preuzima vodeće pozicije, među kojima je i ona *maestra di cappella* u Kolegiju Germanicum. Uspostavlja veze s vodećim rimskim duhovnim i svjetovnim osobama, a vrijeme, dvadeset godina koje je proveo u Rimu, održava i stalne veze sa Španjolskom. Tijekom toga razdoblja objavljuje najveći dio svojega opusa – pet velikih svezaka himni, *magnificata* i misa, službe za Veliki tjedan i antologiju moteta. Za razliku od Palestrine i Di Lassa, s kojima ga se uspoređuje, Victoria se ograničio isključivo na skladanje latinskih sakralnih skladbi. *Officium Hebdomadae Sanctae* (Služba Velikog tjedna) sastoji se od niza skladbi koje su se pjevale tijekom Velikog tjedna, među njima su dvije verzije Muke, Tužaljke proroka Jeremije, tri niza responsorija *Tenebrae* i drugi moteti. Posebno su zanimljive liturgije *Tenebrae*, noćne službe koja uključuje obred zatamnivanja crkve, koja je osvijetljena sa samo petnaest svijeća koje simboliziraju Krista, dvanaest apostola te Blaženu Djevicu Mariju i Mariju Magdalenu. Tijekom liturgije sve se svijeće jedna po jedna gase. Glazba Tomása Luisa de Victorije dramatično pojačava dojam liturgije, počinjući od sofisticiranog Palestrinina naslijeđa, ali plastičnije, opipljivije i tjelesnije, oživljavajući biblijske prizore,

prizore Isusove muke, ekspresivnijim sredstvima, snažnom kromatikom i iznenađujućim harmonijskim progresijama. Unutar glazbene cjeline *Passio et mors Domini nostri Iesu Christi* nalazi se osamnaest rezponzorija za *Tenebrae*. Njihovi tekstovi, kombinacije ulomaka iz evanđelja i nadogradnji anonimnih autora, koji potječu iz 4. stoljeća, prate događaje muke i smrti Isusa Krista. Peti od devet rezponzorija za jutarnju službu Velikog petka, ***Tenebrae factae sunt*** (Nastupi tama), Victoria sklada kao četveroglasni motet, stvarajući prigušeno tugujuće ozračje iz kojega se probijaju snažni povici Isusa koji se u posljednjim trenucima na križu obraća Bogu.

Luigi Cherubini (1760.- 1842.) bio je jedan od onih talijanskih skladatelja koji su velik utjecaj imali izvan svoje rodne zemlje. Preselivši se u Francusku, i preuzevši francusko državljanstvo, pretpostavlja se 1794., Cherubini postaje jedna od najvažnijih ličnosti pariškog glazbenog života, isprva dominirajući opernim svijetom, u doba Revolucije i nakon nje, a poslije u doba obnovljene burbonske monarhije, uživajući priličan uspjeh na području sakralne glazbe. Cherubinijev stil spoj je talijanskog glazbenog okruženja njegove mladosti, skladateljskih tehnika pariške opere Glucka, Piccinnija, Grétryja, Méhula i drugih, čije je opere slušao kad je tek stigao u Pariz. Nezaobilazan je i utjecaj starih polifonih tehnika Palestrine, koje je svladao tijekom školovanja u rodnoj Firenci i poslije u Milanu i Bologni. Pariz se za njega pokazao kao izvor velikih mogućnosti, gdje je odmah nakon dolaska, 1786., postao dijelom glazbenog kružoka Marie Antoinette u Versaillesu. Unatoč velikim poteškoćama, koje su ga zadesile u promjenjivim vremenima nakon Revolucije, Cherubini se uspio održati u vrhu pariškog kazališnog života, a njegova sposobnost da se prilagodi prilikama i mijenja svoj stil u skladu s promjenjivom pariškom modom, često su rezultirali uspjehom. Svojim brojnim operama postavio je temelje za razvoj različitih smjerova u operi 19. stoljeća, poput *Medeje* koja je dala poleta možda više njemačkoj nego francuskoj glazbenoj drami, za koju je Brahms rekao da u njoj glazbenici mogu prepoznati najviše vrhunce dramske glazbe. Mise i rekvijemi koje je skladao nerijetko nose nešto od operne dramatičnosti. Premda nastala iste, 1816. godine kad i velika djela, *Misa u C-duru* br. 7, *Missa solemnis u Es-duru* te *Rekvijem u c-molu*, ***Ave Maria*** nema ništa od takve veličajnosti i možda katkad i teatralnosti tih djela, već elegancijom i gracioznom melodijom donosi osjećaj blagosti i skrušenosti. Prvotno skladana za sopran solo i engleski rog (ili klarinet), uz pratnju dviju violina, viole, violončela i kontrabasa, jedna je od najpopularnijih Cherubinijevih manjih sakralnih skladbi.

Jedna od ponešto kontroverznih činjenica u životopisu **Wolfganga Amadeusa Mozarta** (1756. - 1791.) njegova je veza s do danas kontroverznim pokretom Slobodnih zidara. Međutim, kad se Mozart priključio bečkoj masonskoj loži *Zur Wohltätigkeit* (Za dobrobit), 1784. godine, Slobodno zidarstvo u Beču bilo

je popularno, postojalo je čak četrnaest loža, a unatoč zabrani Crkve iz 1738., pokret je prosperirao pod zaštitom cara Franje I., koji je i sam bio slobodni zidar. Mozart je pravila pokreta i njegove simbole upoznao i prije svoje inicijacije, napisavši u mladosti jednu kantatu na narudžbu lože u Münchenu. Neki od Mozartovih mecena tijekom godina bit će pripadnici slobodnog zidarstva. Fragment kantate ***Dir, Seele des Weltalls*** (Tebi, dušo svemira), KV 429, zbog napisa nepoznatim rukopisom, datira se u godinu 1783., ali je vjerojatnije da je nastao kasnije. Tvorac teksta je Lorenz Leopold Hauschka, autor carske himne *Gott erhalte*, koja je poslije adaptirana u suvremenu nacionalnu himnu Njemačke. Zbor, pisan u masonskom temeljnom tonalitetu Es-dura, zapravo je himna suncu, u duhu egiptomanije, kakva se može naći i u *Čarobnoj fruli*. Arija tenora koja slijedi, pisana također u jednom od simboličnih tonaliteta slobodnog zidarstva, B-duru, slavi proljeće.

Dobro je poznato da je veliki majstor belkanta, **Gioachino Rossini** (1792. - 1868.), samo mladenačko razdoblje posvetio umjetnosti zbog koje je postao slavan – umjetnosti opere. Njegova remek-djela *Tancredi* i *Talijanka u Alžiru* nastaju kada mu je bilo tek dvadeset godina. *Seviljski brijač* uslijedio je već s dvadeset četiri, a do trideset osme godine napisao je trideset devet opera koje su mu donijele ugled najvažnijeg talijanskog opernog skladatelja njegova doba, tvorca najljepših primjera žanra *opere buffo*, ali i tvorca opernih konvencija ozbiljne opere koje će dominirati u središnjim desetljećima 19. stoljeća. Posljednjih nekoliko desetljeća Rossinijeva života, kao i brojne manje skladbe koje je pisao nakon što je završio posljednju operu, u novije je doba rasvijetljeno i pobuđuje veliku pozornost. Prepoznata je vrijednost niza malih skladbi koje je skladao u poznim godinama života, nazivajući ih duhovito grijesima starosti, *Péchés de vieillesse*. Kratke skladbe, ponekad temeljene na duhovitim glazbenim dosjetcama, znaju se naći i u dobu u kojem je užurbano radio kao operni skladatelj. Iz 1825. potječe *Duetto buffo per due gatti* (Komični duet dviju mačaka). Premda se kao autor uvijek navodi Rossini, djelo je zapravo kompilacija melodija iz Rossinijeve opere *Otello*, a tvorca kompilacije, ili možda parodije na Rossinijeve opere, engleski je skladatelj Robert Lucas de Pearsall (1795. - 1856.) koji donosi priču o susretu dviju mački, koristeći jedino riječ "miao" i imitirajući Rossinijev skladateljski jezik.

La Carità (Ljubav) pripada nizu od tri religiozna zbora koji opisuju tri teološke vrline: vjeru, nadu i milosrđe. Skladbe su objavljene 1844. godine kod jednog pariškog izdavača, a izvedene su sljedeće godine u palači Hercolani u Bologni, tijekom svečane glazbene akademije, pod ravnanjem samog Rossinija. Zborove karakterizira jednostavna polifonija, lišena ukrasa, trilera, brzih pasaža i koloratura, koje bismo očekivali u Rossinijevu pisanju za vokalna djela. Tekst

posljednje pjesme, *Ljubav*, napisala je jedna od najpopularnijih francuskih pjesnikinja romantizma, Louise Colet.

Mračne boje, realistične situacije, likovi kojima upravljaju strasti i nagoni, sve su to odlike verističkih talijanskih opera, ispunjenih zanosnim melodijama u arijama kratkog daha, ali snažnog intenziteta, s prekrasnim zborovima i još ljepšim orkestralnim *intermezzima*. Verizam nije potrajao dugo, njegovi najvažniji predstavnici možda nisu bili dovoljno snažni da napišu više od jedne ili dvije uspjele verističke operne partiture, ali one koje su ostavili za sobom do danas ispunjavaju slušatelja najsnažnijim senzacijama i pune operne kuće. ***Cavalleria rusticana*** najuspješnije je djelo **Pietra Mascagnija** (1863. - 1945.), jednočinka koju je napisao s dvadeset sedam godina, 1890.; neće je nadmašiti ništa što će stvoriti nakon nje. Brzi protok radnje, čiji će tragičan ishod biti posljedica strastvenih nepromišljenih poteza protagonista, događa se na pozadini sicilijanskog sela, njegovih običaja, *vendetta*, nepomirljivih sukoba, duboko ukorijenjenih u likovima, koji utječu na njihove postupke. Lokalni kolorit čuje se u melodijsko-harmonijskoj Mascagnijevoj paleti, a sicilijanska melodioznost prisutna je i u uskrсноj latinskoj himni ***Regina Coeli***, koju pjeva crkveni zbor, i u zanosnom odgovoru seljaka, ***Inneggiamo, il Signor non e morto*** (Slavimo, jer Gospodin nije mrtav), kao i u slavljeničkom solu soprana.

Jedan od najpoznatijih ulomaka cjelokupne operne literature je zbor Židova ***Va pensiero, sull'ali dorate*** (Pođi, misli, na pozlaćenim krilima) iz opere ***Nabucco Giuseppea Verdija*** (1813. - 1901.). Skladatelj, čiji će operni opus zavladata opernim pozornicama ne samo 19., nego 20. i 21. stoljeća, Giuseppe Verdi, prvi veliki uspjeh doživio je upravo tom operom i tim zborom. Nešto je posebno u melodiji, toplini kojom zrači, zanosu koji raste sa svakom novom frazom, sa svakom novom dinamikom, stvara ushit, oduševljenje, koji su osjetili već izvođači i scenski radnici na prvoj probi toga ulomka, u milanskoj Scali 1842., barem prema legendi. Povici odobravanja kojima su scenski radnici pozdravili taj zbor, pretvorili su se nakon prvih izvedbi 1842., u kolektivni zanos publike, a uskoro i cijelog talijanskog naroda koji je pjevao tu Verdijevu melodiju, poistovjećujući se sa Židovima u operi, kao narod željan slobode. ***Nabucco***, treća Verdijeva opera, nastala nakon neuspjeha opere *Un giorno di regno* (Jedan dan kraljevanja), zbog kojega je mislio odustati od skladateljske karijere, kao i nakon velike privatne tragedije, smrti prve supruge i kćeri, značio je za Verdija, što će i sam skladatelj ustvrditi, pravi početak njegove umjetničke karijere, kad se rađa njegov prepoznatljiv skladateljski jezik. Osnovni elementi njegova ranog stila su tu: neobična ritamska vitalnost, izuzetan smisao za dramski protok, bez ijednog takta „praznog hoda“, i ono najvažnije - velika uloga zbora, najvažnijega protagonista opere, koji dominira u nekoliko najvažnijih scena u operi i stvara snažan efekt, ulazeći na vrhuncima solističkih ulomaka.

Venecija, mističan grad na lagunama, pobuđivala je maštu mnogih skladatelja. Jedan od najljepših tragova nadahnuća Venecijom ostavlja u svoja dva uglazbljenja pjesme **Gondelfahrer** (Gondolijer) **Franz Schubert** (1797. - 1828.), još jedan skladatelj koji je karijeru počeo kao pjevač, i to kao član Bečkih dječaka. Schubert je vjerojatno najslavniji član toga zbora u njegovoj povijesti. Audiciju je prošao 1808. godine, a među učiteljima mu je bio i Antonio Salieri, koji je rekao da Schuberta „nema čemu naučiti, jer je on već sve naučio od Boga“. Bečani toga doba možda su pomalo i svojatali Veneciju, koja je tada bila pod vlašću Beča, kao dio Lombardijsko-venetskog kraljevstva. Tekst pjesme *Gondolijer* napisao je Schubertov bliski prijatelj Johann Mayrhofer. Kad je uglazbio tu pjesmu, i još tri Mayrhoferove pjesme, Schubert i Mayrhofer doduše nisu više bili bliski prijatelji, ali je Schubert očito i dalje nalazio nadahnuće u njegovim stihovima. Dva uglazbljenja teksta *Gondolijer*, u verziji za solista i klavir, D 808., i za četiri glasa uz pratnju klavira, D. 809, sasvim su različita, a Schubert na tom primjeru pokazuje mogućnost različitih doživljaja, različite vrste nadahnuća i trenutačnog raspoloženja, koja su bitna za žanr u kojemu je dao najviše, žanr vokalne minijature, odnosno solo pjesme. Dok je u solističkoj verziji prepoznao iz redaka kratke Mayrhoferove pjesme mističnu, tajnama prošaranu Veneciju, koja pod zrakama mjesečine otkriva duhove prošlosti i čiji je brodar možda glasnik same smrti, u četveroglasnoj verziji, D. 809, iz istog teksta izvlači sasvim druge slike: pjevači, u bezbrižnoj lepršavoj melodiji, uz *staccato* pratnju klavira, uživaju u mjesečini, u barci koja se noću ljuljuška u morskome krilu, malo iznenađenje kad zvona Svetog Marka označe ponoć, i onda smiraj, san, nad kojim bdije gondolijer.

Mnogo je pjesama koje su postale dijelom popularne kulture, do te mjere da ih se smatra narodnima. Jedna takva je pjesma ***A Diosa, Non potho reposare*** (Božici, Ne mogu otpočiniti), koju izvode mnogi sardinijski glazbenici jer se smatra tradicionalnom sardinijskom pjesmom. Međutim, pjesmu je napisao skladatelj **Giuseppe Rachel** (1858. - 1937.), prigrlivši u njoj karakteristike narodne glazbe Sardinije. Tekst koji govori o neumornoj ljubavi, na sardinijskom dijalektu napisao je 1915. godine Salvatore Sini, odvjetnik i pisac.

Eduardo di Capua (1865. - 1917.) autor je najpoznatije napolitanske kancone ***O sole mio***. I dok su skladatelj i podaci o njegovu životu relativno slabo poznati, ova njegova pjesma poznata je svima. Postoje brojne legende o nastanku kancone *O solo mio*. Većina se slaže da ju je Di Capua napisao tijekom turneje s mandolinskim orkestrom koji je vodio njegov otac po Rusiji, mučen osjećajem nostalgije za rodnim Napuljem. Tekst u kojem se pjesnik oduševljeno obraća suncu napisao je Giovanni Capurro, redaktor u časopisu *Tavola rotonda*. Odmah nakon objavljivanja 1898., skladba postaje nevjerojatno popularna, posebno među talijanskim iseljenicima, kojima je to svojevrsna himna nostalgije za

domovinom. Internacionalnoj slavi djela pridonijele su brojne obrade, različite transkripcije i slavni interpreti, od kojih je među prvima bio veliki Enrico Caruso. Međutim, trajna popularnost pjesme ukazuje na to da nije riječ samo o slavnim interpretima, nego o autentičnim kvalitetama skladbe: pjevnosti, jednostavnosti, izravnosti, povezanom melodijskom tijeku, rasponu, prirodnosti harmonije; ukratko, svim komponentama koje opisuju napolitansku glazbenu tradiciju.

Tonada ***Yo vendo unos ojos negros*** (Ja prodajem crne oči) ljubavna je tradicionalna pjesma iz Čilea koju je proslavio, objavivši je na svojem albumu *A mis amigos/To my friends* (Mojim prijateljima) Nat King Cole.

S druge strane svijeta dolazi *bhajan Jog.wa*, tradicionalna hinduistička pobožna pjesma kojom se moli za duhovni razvoj. Pjesma opisuje težnju *k yogi*, prema vezi s Bogom. Središnji dio je zazivanje različitih božanskih imena koja označavaju različite aspekte istog božanstva. *Jog.wa* je pjesma na indoarijskom jeziku marathi, koji se govori u zapadnoj i središnjoj Indiji.

U moru svjetskih i globalno poznatih melodija je tema ***Pink Panthera***, filmska glazbena tema jednog od najuspješnijih filmskih skladatelja, **Henryja Mancinija** (1924. - 1994.). Kao i mnogi novodobni skladatelji, i Mancini je idealan medij pronašao u filmu. Skladatelj je brojnih prepoznatljivih melodija, poput onih iz filmova *Moon River*, *Ljubavna priča* ili *Šarada*. *The Pink Panther*, film redatelja Blakea Edwardsa iz 1963., u kojemu je briljirao Peter Sellers u ulozi urnebesnog inspektora Clouseaua, obojen je misterioznom *jazzy* melodijom koja obavlja tajnu dijamanta zvanoga Pink Panther. Mačji hod melodije, šuljanje po punktiranim tonovima, smještenima u moltski mađarski modus, ima komičan i pomalo čudnovat prizvuk, savršeno usklađen s osebjnošću inspektora Clouseaua.

Još jedna slavna filmska melodija je tema iz filma *Misija* Rolanda Jofféa iz 1986. Autor glazbe je **Ennio Morricone** (1928.), a glavna melodija, zvana *Gabrielova oboa*, nakon velikog uspjeha filma i Oscarom nagrađene filmske partiture, postala je dijelom koncertnog repertoara brojnih uglednih glazbenika. Na nagovor sopranistice Sare Brightman, melodiji je 1998. godine pridodan tekst, stihovi Chiare Ferrau, koji govore o miru, iskrenosti, slobodi, s naslovom ***Nella Fantasia*** (U mašti).

„Hit čija popularnost ne opada“ - tako bi se mogla opisati pjesma ***Volare: Nel blu dipinto di blu*** (Letjeti po plavo obojenome plavetnilu), talijanskog pjevača i skladatelja **Domenica Modugna** (1928. - 1994.), na tekst Franca Migliaccija. Predstavljena 1958. godine na festivalu u Sanremu i na Pjesmi Eurovizije, pjesma iste godine osvaja brojne nagrade, a uskoro postaje svjetski poznata u izvedbama brojnih izvođača, od Louisa Armstronga, Franka Sinatrea, Davida Bowieja do Luciana Pavarottija i mnogih drugih. Kombinacija sanjarske zaigranosti i optimizma koji zrače iz pjesme čine je trajno privlačnim dijelom repertoara.

Sličan optimizam, ali i nešto od romantične nostalgичnosti boji vječno mlade valcere i polke skladatelja iz obitelji Strauss. Živost i sjaj kojima odjekuju te skladbe nisu uvijek bile odraz životnih situacija njihovih tvoraca, koji su proživljavali životne i stvaralačke krize i međusobne sukobe. **Johann Strauss ml.** (1825. - 1899.) najpoznatiji je član glazbeničke obitelji, „kralj valcera“, među čijim su djelima slavni valceri *Na lijepom plavom Dunavu*, *Carski valcer*, *Priče iz bečke šume* ili operete *Šišmiš* i *Barun Ciganin*. Kad mu je bilo deset godina, njegov je otac postao glazbeni direktor dvorskih plesova. Međutim, iako sam uspješan glazbenik, Johann Strauss st. odlučio je za svoje sinove odabrati neka druga, neglazbena zvanja. Ipak, Johann Strauss ml., uz majčinu pomoć, uspijeva potajno pohađati satove glazbe. Uskoro, sa samo devetnaest godina osniva vlastiti plesni orkestar i postaje ozbiljna konkurencija ocu. Zanimljiva je činjenica da je valcer ***Na lijepom plavom Dunavu*** prvotno napisan kao zborni valcer, za Bečko muško pjevačko društvo, na čijem je karnevalskom balu prvi put i izveden, u veljači 1867. godine. Strauss je poslije prepravio valcer, a tekst Josepha Weyla, koji je bio šaljiva karaktera, zamijenjen je romantičnim opisom Dunava Franza von Gernetha. Iste godine kad je nastala prva verzija sa zborom, Strauss piše i instrumentalnu verziju, koja je prvi put s velikim uspjehom izvedena na Svjetskoj izložbi u Parizu. Srednji od trojice sinova Johanna Straussa st., **Josef Strauss** (1827. - 1870.) imao je uspješnu karijeru inženjera; na nagovor majke Anne zamijenio je bolesnog starijeg brata na mjestu dirigenta Strauss Kapelle. Johann, koji je patio od neuroza, otišao je nakratko 1853. u lječilište, a Josef je preuzeo skladanje glazbe za studentski bal u veljači te godine. Na balu se prikupljao novac za odmor kronično bolesnih studenata koji su trebali oporavak. Tako je Josef napisao polku nadahnutu idejom odmora, ***Auf Ferienreisen*** (Na serijama), koja počinje fanfarama i nastavlja se citatom popularne studentske pjesme *Edite, bibite* (Jedite, pijte). Josef Strauss nastavio je zamjenjivati brata kad god je bilo potrebno. Johann Strauss ml. izjavio je da je Josef bio talentiraniji od njih dvojice te da je on, Johann, samo imao više sreće. ***Matrosenpolka*** (Mornarska polka) ima tekst koji se poigrava Morseovom abecedom i imitira hitan poziv s broda zvanog *Dupin*.

I na kraju, valcer prema kojemu je cijeli večerašnji koncertni program i nazvan, valcer ***Wo die Zitronen blüh'n*** (Tamo gdje limuni cvatu), prvotno nazvan ***Bella Italia*** (Lijepa Italija), skladao je Johann Strauss ml. 1874. godine za talijansku turneju s orkestrom Langenbach. Prvi put valcer je izveden u Torinu 9. svibnja 1874. Novi naslov, koji je odabrao za austrijsku premijeru valcera, citat je iz Goetheova romana *Naukovanje Wilhelma Meistera*. Kasnije iste godine, glazbi je dodan i tekst za izvedbu, a pjevala je sopranistica Marie Geistinger.

Antonio Vivaldi: *Gloria / Slava*

Gloria in excelsis Deo	Slava Bogu na nebesima
Et in terra pax hominibus bonae voluntatis	I mir na zemlji ljudima dobre volje
Laudamus te, benedicimus te,	Hvalimo te, veličamo te,
adoramus te, glorificamus te.	ljubimo te, slavimo te.

Tomás Luis de Victoria: *Tenebrae factae sunt / Nastupi tama*

Tenebrae factae sunt, dum crucifixissent Jesum Judaei:	Nastupi tama kad su Židovi razapeli Isusa.
Et circa horam nonam exclamavit Jesus voce magna:	I oko devete ure Isus reče glasno:
Deus meus, ut quid me dereliquisti?	<i>Bože moj, zašto si me ostavio?</i>
Et inclinato capite emisit spiritum.	I pognute glave izdahne.
Exclamans Jesus voce magna ait:	Snažnim glasom kaže Isus:
Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.	<i>Oče, dušu svoju u tvoje ruke polažem.</i>
Et inclinato capite emisit spiritum.	I pognute glave izdahne.

Luigi Cherubini: *Ave Maria / Zdravo, Marijo*

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum.	Zdravo, Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom.
Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Jesus.	Blagoslovljena ti među ženama I blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus.
Sancta Maria, mater Dei, ora pro nobis peccatoribus nunc et in hora mortis nostrae. Amen.	Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike Sada i na času smrti naše. Amen.

Wolfgang Amadeus Mozart: *Dir, Seele des Weltalls / Tebi, dušo svemira*

Tekst: Leopold Hash

Dir, Seele des Weltalls, o Sonne, sei heut' das erste der festlichen Lieder geweiht! O Mächtige! ohne dich lebten wir nicht; von dir nur kommt Fruchtbarkeit, Wärme und Licht! O Sonne! o Mächtige! O Seele des Weltalls, etc.	Tebi, dušo svemira, o Sunce, nek' danas bude prvi svečani posvećen pjev! O Sunce moćno! Bez tebe života nije; plodnost, toplina, svjetlo nas tvoje grije! O Sunce moćno!! O dušo svemira!
---	--

Gioachino Rossini: *La carità / Ljubav*

Tekst: Louise Colet

O caritate, virtù del cor,
Tu l'uomo infervori di santo ardor.
Tu l'affratelli, e nei martir
Consoli il povero de' suoi sospir.

Iddio rivélasi solo per te:
Tu ispiri al misero del ben la fe'.
L'alma che accendesi del tuo fervor
Spande sugli uomini divin fulgor.

Allor che il mondo tua voce udrà,
Di guerra il fremito si spegnerà;
L'ira, l'orgoglio fian vinti allor
Da un sacro vincolo d'eterno amor.

O ljubavi, kreposti srca,
Ti u čovjeku budiš sveti plam.
Ti zbratimljuješ ljude, a u nevoljama
Siromahu pružaš utjehu za patnje.

Bog se objavljuje samo po tebi:
Ti jadniku ulijevaš vjeru u dobro.
Duša koja zaplamsa tvojim žarom
Među ljudima širi Božji sjaj.

Kad svijet čuje tvoj glas,
Utišat će se ratna tutnjava;
Tad će srdžbu i ponos pobijediti
Sveta spona vječne ljubavi.

Pietro Mascagni: *Regina Coeli / Kraljice neba*

Regina Coeli, laetare
Quia, quem meruisti portare,
Resurrexit sicut dixit. Alleluia!

Inneggiamo, il Signor non è morto!
Ei fulgente ha dischiuso l'avel.
Inneggiamo al Signore risorto
oggi asceso alla gloria del ciel.

Kraljice neba, raduj se, aleluja.
Jer koga si dostojna bila nositi, aleluja
Uskrsnu kako je rekao, aleluja.

Pjevajmo hvalu, Gospodin nije umro!
On je u sjaju grob rastvorio.
Pjevajmo hvalu uskrsnome Gospodinu,
koji je danas uzašao u nebesku slavu.

Giuseppe Verdi: *Va', pensiero, sull'ali dorate / Pođi, misli na pozlaćenim krilima*

Libreto: Temistocle Solera

Va', pensiero, sull'ali dorate.
Va', ti posa sui clivi, sui colli,
ove olezzano tepide e molli
l'aure dolci del suolo natal!

Del Giordano le rive saluta,
di Sionne le torri atterrate...

Pođi, misli, na pozlaćenim krilima.
Pođi, sleti na brda, na obronke,
gdje toplo i nježno miriše
blagi povjetarac rodnoga tla!

Pozdravi obale Jordana,
srušene tornjeve u Sionu.

Oh mia Patria, sì bella e perduta!
Oh membranza sì cara e fatal!

Arpa d'òr dei fatidici vati,
perché muta dal salice pendi?
Le memorie nel petto riaccendi,
ci favella del tempo che fu!

O simile di Sòlima ai fati,
traggi un suono di crudo lamento;
o t'ispiri il Signore un concerto
che ne infonda al patire virtù!

O, postojbino moja, lijepa i izgubljena!
O, mila i kobna uspomeno!

Zlatna harfo vidovitih proroka,
zašto nijemo visiš s vrbe?
Uspali sjećanja u našim grudima,
pričaj nam o minulome vremenu!

O, nalik na sudbinu Jeruzalema,
zabruji zvukom bolnog vapaja;
ili neka ti Gospodin nadahne pjesmu
koja će nam uliti snage za patnju!

Franz Schubert: *Der Gondelfahrer / Gondolijer*

Tekst: Johann Baptist Mayrhofer

Es tanzen Mond und Sterne
Den flücht'gen Geisterreih'n
Wer wird von Erdensorgen
Befangen immer sein!

Du kannst in Mondesstrahlen
Nun, meine Barke, wallen
Und aller Schranken los
Wiegt dich des Meeres Schoss.

Vom Markusturme tönte
Der Spruch der Mitternacht:
Sie schlummern friedlich alle,
Und nur der Schiffer wacht.

To plešu mjesec i zvijezde
kolo lepršavo;
tko bi se zbog briga zemnih
svagda snebivao!

Na mjesečini možeš
sad ljuljat' barku moju;
zapreka nema više,
sve dok te more njiše.

S Markova tornja se čuje
ponoći jasan zvuk;
zadrijemali već svi su,
al' lađar bdije tu.

Giuseppe Rachel: *A Diosa, non potho reposare / Božici, ne mogu otpočinuti*

Tekst: Salvatore Sini

Non potho reposare amore e coro
Pensende a tie so donzi momentu.
No istes in tristura, prenda 'e oro
Ne in dispiaghère o pensamentu

Ne mogu otpočinuti, ljubavi srca moga,
Kad stalno mislim na tebe.
Ne budi tužna, zlato moje,
Ni nesretna, ni zabrinuta.

T'assicuro ch' a tie solu bramo
Ca t'amo forte t'amo, t'amo e t'amo

Si m'essere possibile d'anghelu
S'ispiritu invisibile piccavo
Sas formas e furavo dae chelu
Su sole e sos isteddos e formavo
Unu mundu bellissimu pro tene
Pro poder dispensare cada bene.

Si sa luce d'isteddos e de sole
si su bene chi v'est in s'universu
hare pothiu piccare in d'une mole
commente palombaru m'ippo immersu
in fundu de su mare e regalare a tie vida,
sole, terra e mare.

T'assicuro ch' a tie solu bramo
Ca t'amo forte t'amo, t'amo e t'amo

Vjeruj mi da želim samo tebe,
Jer te volim silno, volim te, volim te i volim te.

Kad bi bilo moguće, anđela bih
Poprimio nevidljivi duh
I obličje, i s neba bih ukrao
Sunce i zvijezde pa napravio
Prekrasan svijet za tebe,
Da mogu udjeljivati svako dobro.

Ti si svjetlost zvijezda i sunca
Ti si sve dobro što postoji na svijetu.
O hrid bih se bio objesio
I poput ronioca zaronio
do dna mora da ti darujem život,
sunce, zemlju i more.

Vjeruj mi da želim samo tebe,
Jer te volim silno, volim te, volim te i volim te.

Eduardo Di Capua/Emanuele Alfredo Mazzucchi: *O sole mio / Moje sunce*

Tekst: Giovanni Capurro

Che bella cosa è 'na jurnata è sole,
'n'aria serena doppo 'na tempesta!
Pe' ll'aria fresca pare già 'na festa...
Che bella cosa 'na jurnata è sole.

Ma n'atu sole cchiù bello, oi ne!
O sole mio sta 'nfronte a te!

Quanno fa notte e 'ò sole se ne scenne,
me vene quase 'na malincunia;
sotto 'a fenesta toia restarria
quanno fa notte e 'ò sole se ne scenne.

Ma n'atu sole cchiù bello, oi ne!
O sole mio sta 'nfronte a te!

Kako je lijep dan obasjan suncem,
kako je bistar zrak nakon oluje!
Kao da svježji zrak već odiše slavljem...
Kako je lijep dan obasjan suncem.

No ima drugo, ljepše sunce, draga.
Moje sunce je na tvojemu čelu!

Kad padne noć i zađe sunce,
obuzme me neka sjeta;
ostao bih pod tvojim prozorom
kad padne noć i zađe sunce.

No ima drugo, ljepše sunce, draga.
Moje sunce je na tvojemu čelu!

Tradicionalna iz Čilea (obradio Alejandro Bianchi):

Yo vendo unos ojos negros / Ja prodajem crne oči

Yo vendo unos ojos negros
¿quién me los quiere comprar?
Los vendo por hechiceros
porque me han pagado mal.

Ojos negros traicioneros
porque me miran así
tan alegres para otros
y tan tristes para mí.

Más te quisiera
más te amo yo
y toda la noche lo paso
suspirando por tu amor.

Ja prodajem crne oči
Tko će ih kupit, avaj?
Da zlokobnoj njinoj moći
Zasvagda učinim kraj.

Vjerolomne oči bajne
Vaš pogled mi grobak sprema
Nekom radost, zvijezde sjajne,
Meni tuga pregolema.

Što mi većma srce gine
To žarče te ljubim ja
U tjeskobi noćne tmine
Uzdah vlada mješte sna.

Duhovna tradicionalna pjesma iz Kolhapura u Maharaštri, Indija

(obradio Gerald Wirth): Jog. wa / Milost

Anad Nirguni Pragatali Bhavani
Ude Bai, Ude Bai, Ude Bai, Ude!
Trividh. Tapanchi
Karavaya Zhadani
Ude Bai, Ude Bai, Ude Bai, Ude!

Bhakta Laguni Pavasi Nirvani
Ude Bai, Ude Bai, Ude Bai, Ude!

Jog.wa magen., aicha Jog.wa
Ai Ude G'ambe Ude!
Ude, Ude, Ude, Ude, Ude, Ude, Wo!

Dwait. Saruni Maal. Mi Ghalin.
Ude Bai, Ude Bai,
Hati Bodhacha Zhenda Mi Ghein.
Bhed. Rahit. Ga Varisi Zain.

Ukaza nam se bez lika vjekovječna boginja
Slava da joj je, slava, slava, slava!
Naših da nas oslobodi tijela,
duha, svijeta smetnja
Slava ti, slava, slava, slava!
Vjernima pomoć tvoja stiže kad je kakva
potreba njina,
Slava ti, slava, slava, slava!

U tvoje ime darak prosim,
O majko, slava ti, slava, slava!
Slava, o slava, slava, slava!

Da bliže sam tebi cvjetni ovaj vijenac nosim
Slava ti, slava, o slava!
Stijegom spoznanja ah, kad li zavijorim
Cio svijet ću da prebolim u Variju kad ti priđem.

Purna Bodhachi Bharin. Mi Paradi
Asha Manishanchya Padin. Mi Daradi
Mano Vikara Karin. Kur.vandi
Amrut. Rasachi Bharin. Mi Duradi

Ata Saazani Zhale Mi Nissang.
Vikalpa Navaryacha Sodiyela Sang.
Kaam. Krodh. He Sodiyele Mang.
Kela Mokal. Marg. Ha Surang.

Aisi Jog.Wa Maguni Thewila
Zauni Mahadwari Navas. Mya Fedila
Ek. Janardani Ekacha Dekila
Janma Mar.naza

Košaru napunit ću spoznanjem svoju
Želja pustih otkinut ću gromadu koju
Hlepnju, žudnju pod petu gurnut ću svoju
U svoj vrč lit ću kaplju nektara tvoju.

Bez spona, sloboda tu je, o draga, moja,
Pustih muža, sad sam svoja,
Ostavih se žudnje, gnjeva,
Sad put k tebi čist mi sijeva!

Darak ovaj prosih, prosih,
Boginji danu riječ da uznosim
O Đanardane, želju ispuni ti mi
Kruha i života i smrti se riješih.

Ennio Morricone (obradila Audrey Snyder):
Nella fantasia / U mašti: Audrey Snyder

Tekst: Chiara Ferrau

Nella fantasia io vedo un mondo giusto,
Lì tutti vivono in pace e in onestà.
Io sogno d'anime che sono sempre libere,
Come le nuvole che volano,
Pien' d'umanità in fondo all'anima.
Nella fantasia io vedo un mondo chiaro,
Lì anche la notte è meno oscura.
Io sogno d'anime che sono sempre libere,
Come le nuvole che volano.
Nella fantasia esiste un vento caldo,
Che soffia sulle città, come amico.
Io sogno d'anime che sono sempre libere,
Come le nuvole che volano,
Pien' d'umanità in fondo all'anima.

U mašti vidim pravedan svijet,
Tu svi žive u miru i čestitosti.
Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne,
Poput oblaka što lete,
Punima ljudskosti iz dna duše.
U mašti vidim svijetao svijet,
Tu ni noć nije tako mračna.
Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne,
Poput oblaka što lete.
U mašti postoji topao vjetar,
Koji na gradove puše kao prijatelj.
Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne,
Poput oblaka što lete,
Punima ljudskosti iz dna duše.

Domenico Modugno:

Volare: Nel blu dipinto di blu / Letjeti po plavo obojenome plavetnilu

Tekst: Franco Migliacci

Penso che un sogno così non ritorni mai più,
mi dipingevo le mani e la faccia di blu.
Poi d'improvviso venivo dal vento rapito,
e incominciavo a volare nel cielo infinito.

Volare, oh oh,
cantare, oh oh oh oh.
Nel blu dipinto di blu,
felice di stare lassù.

E volavo volavo felice
più in alto del sole ed ancora più su
mentre il mondo pian piano spariva
lontano laggiù.
Una musica dolce suonava soltanto per me.

Volare, oh oh
cantare, oh oh oh oh.
Nel blu dipinto di blu
felice di stare lassù.

Ma tutti i sogni nell'alba svaniscon perché
quando tramonta la luna li porta con sé.
Ma io continuo a sognare
negli occhi tuoi belli
che sono blu come un cielo
trapunto di stelle.

Volare, oh oh
cantare, oh oh oh oh.
Nel blu degli occhi tuoi blu
felice di stare quaggiù.

E continuo a volare felice
più in alto del sole ed ancora più su
mentre il mondo pian piano scompare
negli occhi tuoi blu

Mislim da se takav san nikad više ne vraća,
bojio sam u plavo svoje ruke i lice.
Tad me iznenada ponio vjetar
i stao sam letjeti beskrajnim nebom.

Letjeti, oh, oh,
pjevati, oh, oh, oh, oh.
Po plavo obojenome plavetnilu,
sretan što sam ondje gore.

I letio sam, letio sretan
iznad sunca i još više,
dok je svijet malo-pomalo nestajao
ondje dolje.
Ugodna je glazba svirala samo za mene.

Letjeti, oh, oh,
pjevati, oh, oh, oh, oh.
Po plavo obojenome plavetnilu,
sretan što sam ondje gore.

No svi snovi se u zoru rasprše, jer ih,
kad zađe, mjesec odnese sa sobom.
No ja i dalje sanjam
u tvojim lijepim očima,
koje su plave kao nebo
prošarano zvijezdama.

Letjeti, oh, oh,
pjevati, oh, oh, oh, oh.
Po plavo obojenome plavetnilu,
sretan što sam ondje gore.

Pa i dalje sretan letim
iznad sunca i još više,
dok svijet malo-pomalo iščezava
u tvojim plavim očima.

La tua voce è una musica dolce
che suona per me.

Volare, oh oh
cantare, oh oh oh oh.
Nel blu degli occhi tuoi blu
felice di stare quaggiù.
Nel blu degli occhi tuoi blu
felice di stare quaggiù.

Tvoj glas je glazba
koja svira za mene.

Letjeti, oh, oh,
pjevati, oh, oh, oh, oh.
Plavetnilom tvojih plavih očiju,
sretan što sam tu gore.
Plavetnilom tvojih plavih očiju,
sretan što sam tu gore.

Josef Strauss (obradio Gerald Wirth): *Auf Ferienreisen / Na ferijama*

Tekst: Tina Breckwoldt

Heute endlich Ferienbeginn,
endlich Ferienbeginn:
Alle haben Reisen nur im Sinn,
haben Reisen nur im Sinn.

Auf nach Singapur, nach Roc Amadour,
Riga, Kopenhagen, weiter,
nicht verzagen (um die ganze -)
Auf nach Singapur, nach Roc Amadour,
Riga, Kopenhagen, um die Welt.

Ach, wohin die Reise uns auch führt
und was dabei noch passiert
keiner bleibt davon gänzlich unberührt
das Leben ist es, was man spürt.

Wilde Bilder für das Fräulein Hilda
Wieder Lieder singen wir für Ida
noch ein Selfie mit der schönen Elfi
So beglücken schöne Augenblicke,
so kann man sich bestens amüsieren.

Wilde Bilder von dem Fräulein Hilda
Wieder Lieder singen wir für Ida
noch ein Selfie mit der schönen Elfi
Alle haben jetzt ihr Souvenir!

Wer verreist, wer verreist,
der kann was erleben -

Danas konačno ferije,
počinju ferije
svima se nekamo putuje,
neka se putuje.

Smjesta u Singapur, u Roc Amadour,
u Rigu, Kopenhagen, dalje;
bez bojazni (oko cijelog -).
Smjesta u Singapur, u Roc Amadour,
u Rigu, Kopenhagen, oko svijeta.

Ah, kamo god nas putovanje odvodi
i što god se pritom tamo dogodi,
baš svakoga to bar malo pogodi,
život je te u svakoj prigodi.

Divlju sliku za gospođicu Niku,
opet pjesme idu sad za Idu,
još jedan selfie za prelijepu Elfi,
trenutak će sreće potrajati,
tu se može divno zabavljati.

Divlju sliku za gospođicu Niku,
opet pjesme idu sad za Idu,
još jedan selfie za prelijepu Elfi,
Svatko sad svoj ima souvenir.

Tko otputuje, tko otputuje
može doživjeti štošta -

(und) sind Menschen weitgereist,
(dann) sie zu Recht als Weise preist.
Reisen ist, Reisen ist, Reisen ist das Leben
(und) sind Menschen weitgereist,
(dann) sie zu Recht als Weise preist.

Heute endlich Ferienbeginn,
endlich Ferienbeginn

Alle haben Reisen nur im Sinn,
haben Reisen nur im Sinn ...

Reisen ist genial!
Hei!

a koji daleko otputuju,
pohvalu s pravom zaslužuju
Putovanje, putovanje, to život je pravi,
a koji daleko otputuju,
pohvalu s pravom zaslužuju.

Danas konačno ferije,
počinju ferije:

svima se nekamo putuje,
neka se putuje.

Putovati je genijalno,
Haj!

Johann Strauss ml. (obradio Gerald Wirth):

An der schönen blauen Donau / Na lijepom plavom Dunavu

Tekst: Franz von Gernerth

Donau so blau, durch Tal und Au
Wogst ruhig du hin,
Dich grüsst unser Wien,
Dein silbernes Band
Knüpft Land an Land,
Und fröhliche Herzen schlagen
An deinem schönen Strand.

Weit vom Schwarzwald her

eilst du hin zum Meer,
spendest Segen allerwegen,
ostwärts geht dein Lauf,
nimmst viel Brüder auf:
Bild der Einigkeit für alle Zeit.

Die Nixen auf dem Grund
Die geben flüsternd kund
Was alles du erschaut
Seitdem über dir der Himmel blaut.
Halt an deine Fluten bei Wien,
es liebt dich ja so sehr,

Dunave plav, kroz dol i gaj
mirno tečeš sveđ,
kliče naš ti Beč;
srebrni trak je tvoj
zemalja mnogih spoj,
a srca kucaju vedra
na obali prelijepoj.

Od Schwarzwalda dalekog

put mora hrliš svog,
tvoj blagoslov dar je svima;
na istok tečeš ti,
svud bratstvo pronosiš,
slika jedinstva za vremena sva.

Vile na tvome dnu
veselo šapuću
sve što si vidio,
otkako plav je nad tobom svod.
Kod Beča se zaustavi,
on silno voli te;

du findest wohin du magst ziehen
ein zweites Wien nicht mehr.

Du kennst wohl deinen Bruder, den Rhein,
an seinen Ufern wächst herrlicher Wein,
dort auch steht bei Tag und bei Nacht
die feste, treue Wacht.

Das Schifflein fährt auf den Wellen so sacht
Still ist die Nacht, Liebe nur wacht,
der Schiffer flüstert der Liebsten ins Ohr,
dass längst schon sein Herz sie erkor.

Nun singt ein fröhliches, seliges Lied,
das wie Jauchzen die Lüfte durchzieht.
Und zum Schluss bringt noch einen Gruss,
unsrer Donau, dem herrlichen Fluss.

i kamo god se uputiš,
nać' nećeš drugi Beč.

I sestru Rajnu zacijelo znaš,
uspijeva uz nju divno vino baš;
tamo svaku noć i dan
straža je odana.

Valima brodić lako nošen je,
noć tiha je, tek ljubav budna je,
na uho brodar dragoj šapnuo,
da srce nju je već odabralo.

Pjevajte sada pjesmu veselu,
da kao poklik zrakom zvoni svud.
Pridružite se najzad pozdravu,
predivnoj rijeci, našem Dunavu.

Josef Strauss (obradio Gerald Wirth): *Matrosenpolka / Mornarska polka*

Tekst: Tina Breckwoldt

Pan, pan, ein Funkspruch
Auszug aus dem Logbuch
vom Gespräch nur Fetzen,
da - Segel setzen
da - Nebelschwaden
dit - Maschinenschaden

Eine neue Mannschaft segelt diesmal
die Delfin

Daher wäre wichtig,
man verstünde richtig:
pan - sei versandet
und sie sind gestrandet
da - auf der Brücke
dit - mit Mut zur Lücke
pan, um Haaresbreite schrammen
sie am Kai vorbei.

Pan, pan, vijest stiže,
u brodskom dnevniku piše:
u tragu razgovor samo,
da - jedra stavi tamo,
da - magluština neka,
dit - na stroju šteta.
Neka posada nova jedri sada
„Delfinom“.

Važno bi bilo tada
da se razumije sada:
pan - u pijesak su upali
i sad su se nasukali
da - na mostu stoje,
dit - rupe se ne boje,
pan - za dlaku im je
zaprijetio kej.

Ho, pan pan, ho, ho, pan pan, ho, pan,
zieht fest an.

Yo heave ho, yo heave ho.

Segel voller Löcher

dit - an Deck die Brecher

da - Schoten fieren,

Pan - reparieren,

Wund an den Händen:

wie soll das nur enden?

Das vermaledeite Tauwerk will nicht,
wie ich will.

Das Schiff zieht schnell, da kommt ein Wind,
Drängt jäh heran, türmt sich auf zum Sturm.

Nunmehr muss man Schotten dichten,
neben allen andern Pflichten
klappt man auch die Luken zu.

Die Matrosen müssen laufen,
und aus einem wilden Haufen
wird auf einmal eine Crew.

Pan, pan, ein Funkspruch
Auszug aus dem Logbuch
vom Gespräch nur Fetzen,

da - Segel setzen

da - Nebelschwaden

dit - Maschinenschaden

Was ist denn nur los an Bord der
Viermastbark „Delfin“?

Ho, pan pan, ho, ho, pan pan, ho, pan,
zieht fest an.

Yo heave ho, yo heave ho.

Pan, wir fahren wieder
singen Seemannslieder
Mit geflickten Segeln
gelten neue Regeln
da, es kommt Wind auf,

Ho, pan pan, ho, ho, pan pan, ho pan,
pritegnite sad.

Jo heave ho, jo heave ho.

Jedra puna rupa,

dit – na palubu skupa,

da – sidro spustiti,

da – kvar otkloniti,

na rukama rane:

samo da to stane!

Prokleta užeta neće
kako hoću ja.

Brod brzo plovi, vjetar dolazi,
oštro krenite, za buru se spremite.

Ograde nam trebaju,
dužnosti nas čekaju,
s prozorčićima što je sad?

Mornari se rastrčali,
al' se nisu razbježali,
posadu su složili.

Pan, pan, vijest stiže,
u brodskom dnevniku piše:
u tragu razgovor samo,

da – jedra stavi tamo,

da – magluština neka,

dit – na stroju šteta,

Što se to zbiva na
palubi „Delfinovoj“?

Ho, pan pan, ho, ho, pan pan, ho pan,
pritegnite sad.

Jo heave ho, jo heave ho.

Pan, mi opet plovimo,
mornarske pjesme pjevamo,
sa zakrpljenim jedrima,
po novim pravilima,
da – evo vjetra nam,

dit, wir nehmen Fahrt auf
Und wir segeln schnurstracks auf den
sichern Hafen zu.

In Sicherheit, in Sicherheit,
ist die ganze Crew.

dit – kreće plovidba,
ravno put sigurnije luke
već jedrimo.

Na sigurnom je,
na sigurnom je cijela posada.

Johann Strauss mL (obradio Uwe Theimer): *Wo die Zitronen blüh'n /Gdje limuni cvatu*

Du wonniges Land, vom Zauber umhüllt,
du glücklicher Strand, mit Wundern erfüllt,
ihr Düfte so reich, ihr Düfte so süß,
Italien, du Paradies.

Du lachende Au im sonnigen Schein,
du Himmel so blau, du schattiger Hain,
wie freudig, wie gern gedenke ich dein,
nah dir oder fern.

Deinen Klang, deinen Sang
glaub' ich immer zu hören
bald hinaus, jubelnd laut,
lieblich kosend, süß und traut.

Woge des Meeres küsst den Strand,
kühlend den heißen Sand,
dort schirmt ein Hain vor Sonnenglügen
wo die Zitronen blüh'n.

Ti zemljo topla, sva si čarobna;
obalo sretna, sva si čudesna;
mirisi divni, slatki mirisi,
Italijo, rajska zemlja si.

Poljano divna, svud je sunca sjaj,
pod nebom plavim sjenat tu je gaj;
o kako rado na te pomišljam,
gdje god da prebivam.

Zvuk taj tvoj, divan spoj,
mislim da čujem svagda;
uskoro van, glas razdragan,
ljupkošću slatkom odiše dan.

Woge des Meeres küsst den Strand,
rashlađen pješčani sprud;
šumarak blaži sunca žar,
gdje limuni cvatu svud.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj

Producentica programa: Ivana Hauser

Urednica: Ivana Hauser

Autorica teksta: Zrinka Matić

Prijevoditelji: Morana Čale (talijanski jezik), Sead Muhamedagić (njemački jezik),
Ema Bakran (latinski jezik), Milivoj Telečan (španjolski jezik), Marijana Janjić,
Pušpa Pai (hindi jezik)

Lektorica: Rosanda Tometić

Oblikovanje, grafička priprema i tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb

Naklada: 700 primjeraka

Cijena: 20 kuna

www.lisinski.hr

LISINSKI
ARISO
GLAS ZA
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!

A woman with blonde hair styled in an updo, wearing a vibrant green, off-the-shoulder, long-sleeved dress. She is looking out of a window with white frames, her expression thoughtful. She is wearing large, ornate earrings. The background is a bright, slightly blurred window.

ELĪNA GARANČA

8. VELJAČE 2016. mezzosopran

A close-up portrait of Thomas Hampson, a middle-aged man with grey hair, looking down and to the left. He is wearing a white button-down shirt and a dark jacket. The background is a plain, light-colored wall.

LISINSKI
ARIOSO
GLAS ZA
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!

14. VELJAČE 2016.

THOMAS HAMPSON

The Philharmonics

bariton

**LISINSKI
SUBOTOM
UVUEK
LISINSKI**
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!

27. VELJAČE 2016.

ČEŠKA FILHARMONIJA

Kirill Gerstein GLASOVIR

Jiří Bělohlávek DIRIGENT

LISINSKI SUBOTOM UVIJEK LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

GRAD ZAGREB

CROATIA OSIGURANJE
osiguranje 1864

Zagreb
moj grad

tportal.hr

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVARIABLE EXPERIENCE